

ה ג ש " פ

א. בהגש"פ ע' יא על הפיסקה אפיקומן מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א חילוק מנהגים בחטיפת אפיקומן ע"י תנוקות. י"א שחוטפין ומסתיעין בל' הגמ' חוטפין מצה בלילי פסחים בשביל החינוקות שלא ישנו" ומנהגינו לא לחטוף ומסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א ולהעיר ממארו"ל (בברכות ה, ב) בחר גנבא גניב וטעמא טעים".

שם הגמ' מספר שרכושו של ר' הונא לקה, בגלל שר' הונא לא נחן לאריסן חלקו בזמורות, וכשחכמים שאלוהו על כך השיב שאוחו אריס גנב ממנו בזמורות, ומה שעכב חלקו של האריס הי' פיצוי על הנזק שגרם לו האריס בגנבותיו.

ועל זה השיב לו חכמים שהגונב מן הגנב טועם טעם הגניבה, (פרש"י שם), ונראה בפשטות דכוונת כ"ק אדמו"ר שליט"א בצינינו למרז"ל זה היא: ר' הונא עשה כדנין (כמו שנסביר לקמן בעז"ה) ואעפ"כ לקה ממונו משום שמעשה גניבה אפי' בהיתר, טעם גניבה יש בו, ולענינינו למרות שהחינוקות חוטפין ברשות ובהיתר (כדי שלא ישנו) מ"מ "טעמא טעים" ויש בזה טעם גניבה, הסבר זה הוא דווקא אם ר' הונא עשה כדנין ויש לבאר אם כן עשה כדנין.

בגמ' ב"ק (כ"ז, ב) יש מחלוקת אם מותר לאדם לעשות דין לעצמו ולקחת ממונו מכח מחגירו, ר' נחמן סובר עביד אינש דינא לנפשי' והיות והלכה כר' נחמן בדינו כל הפוסקים פוסקים כך, עפ"י"ז הקשה ר' קלונימוס (מובא במרדכי ב"ק שם) מדוע לקה ממון ר' הונא הלא מן הדין לקח, ומתוך דעביד אינש דינא לנפשי' אמרינן כשהגנב לוקח את הרכוש שנגנב ולא רכוש אחר, ור' הונא לקח רכוש אחר, הריב"ש (סי' שצו) חולק וסובר שבחוב שאינו מחמת הלואה (כמו אצלינו חוב מחמת גזילה) או ממון שאין צריך לתופשו כי הוא נמצא אצלו בפיקדון מותר לתופשו, (הרמ"א סי' ד' מביא את שניהם) לפי הריב"ש ר' הונא עשה כדנין.

וכן במרדכי ב"מ סוף פ' המקבל דמדינא מותר לעכב הפיקדון ולעשות דין לעצמו וכן בהכמת שלמה על השו"ע סי' ד' מביא מעשה רב גבי רבא בר עולא שכך עשה ומפרש הדבר להיתר גמור.

אבל בחשובות מהר"ם ב"ב סי' קנ"ג מביא חרם מחקנת הגאונים שכל הפקדונות אין לעכבם מחמת תביעה על המפקיד.

ובקצות סק"א הביא בשם הזוהר שאין לעכב פקדון חבירו עבור חוב המגיע לו, וכחכ שבעל נפש ירחיק, ועי' בקובץ הפוסקים בשם המערכת ע' ע"א רוצה לתרץ הקושיא למה לקה ר' הונא בכך שר' הונא עבר על דברי הזוהר ולכן רק טעמא טעים דמצד הדין עשה נכון. עיי"ש.

ולכאוף נראה דאפי' אם עשה כדנין מ"מ כיון שיש בזה "טעם" גניבה וכו' לכן נענש ע"ז ועד"ז אפ"ל בענינינו.

הח' פינחס ברוך סטוגובסקי